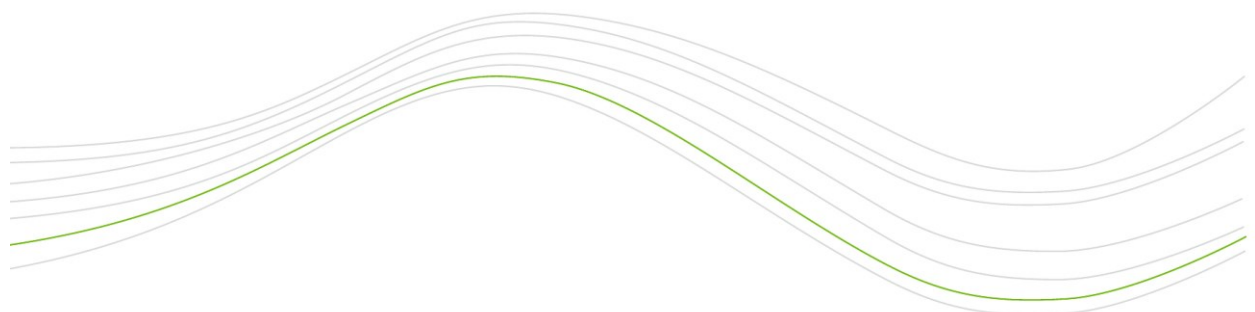

RETNINGSLINJE FOR:

Omnummerering av matrikkelenheter ved kommunesammenslåing og justering av kommunegrense

RETNINGSLINJE FOR:

Omnummerering av matrikkelenheter ved kommunesammenslåing og justering av kommunegrense

Emne	Omnummerering av matrikkelenheter ved kommunesammenslåing og justering av kommunegrense
Fra	Sentral matrikkelmyndighet; Kartverket
Til	Lokal matrikkelmyndighet; Kommunene
Kopi til	
Dato	08.03.2017
Forfatter/redaktør	Matrikkel og stedsnavnavdelingen v/Veronica Trygstad og Anders Braaten
Bidragstere	
Versjon	1.1

Innhold

1.	Bakgrunn	4
2.	Det formelle grunnlaget	4
3.	Forslag til ny godkjenning	5
4.	Kort om eksisterende gårdsnummerserier	6
5.	Kommunesammenslåing	6
6.	Justering av kommunegrense	7
7.	Samtidig kommunesammenslåing og justering av	8
	kommunegrense	8
8.	Særlig om «konstruerte» gårdsnummer	8

1. Bakgrunn

Det ligger til Kartverket som sentral matrikkelmyndighet å godkjenne oppretting av nye gårdsnummer og andre større endringer i gårdsnummerseriene.

Matrikelnummeret skal entydig identifisere alle eiendommer (matrikkelenheter) innen den enkelte kommune. Når kommuner blir slått sammen, eller kommunegrensen mellom to kommuner endres (justeres) medfører dette som hovedregel større endringer i gårdsnummerseriene i form av bl.a. omnummerering i de berørte kommuner. Omnummerering innebærer at berørte eiendommer tildeles nytt matrikelnummer som sikrer entydig identifisering i ny kommune. Det kan i denne sammenheng også oppstå ønske om å opprette nye gårdsnummer.

Kartverkets overordnede oppgave er å sikre at oppretting av nye gårdsnummer og større endringer i gårdsnummerseriene følger matrikellovens bestemmelser og utføres på en ensartet måte i hele landet.

Denne retningslinjen er utarbeidet for å sikre at disse hensynene legges til grunn for kommunenes arbeid med å planlegge omnummerering av matrikkelenheter ved kommunesammenslåing og justering av kommunegrense. Videre vil det gi en rasjonell og mer smidig godkjenningssprosess.

2. Det formelle grunnlaget

Det formelle grunnlaget for matrikelnummerering er hjemlet i matrikelloven § 23 og matrikkelforskriften § 7 med merknader;

Matrikelloven § 23;

«Kommunen tildeler matrikelnummer ved innføring av matrikkeleining i matrikkelen.

Kommunen kan tildele nytt matrikelnummer til matrikkeleining som ikke er nummerert i samsvar med føresegnene i denne lova.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om tildeling av matrikelnummer.»

Matrikkelforskriften § 7;

(1) Matrikelnummeret for grunneiendom, anleggseiendom og jordsameie skal bestå av gårdsnummer og bruksnummer. Bruksnummeret inngår i en fortløpende nummerering innenfor gårdsnummeret.

(2) Matrikelnummer for festegrunn skal bestå av gårdsnummer, bruksnummer og festenummer. Festenummeret inngår i en fortløpende nummerering av festegrunn på vedkommende grunneiendom eller jordsameie.

(3) Matrikelnummer for eierseksjon skal bestå av gårdsnummer, bruksnummer og seksjonsnummer. Dersom eierseksjonen ligger på festegrunn, skal festenummeret være en del av matrikelnummeret. Seksjonsnummeret inngår i en fortløpende nummerering av eierseksjonene på vedkommende grunneiendom, anleggseiendom, eller festegrunn.

(4) Grunneiendom skal få samme gårdsnummer som eiendommen blir utskilt fra. Anleggseiendom og jordsameie skal få samme gårdsnummer som tilliggende grunneiendom. Dersom særlige grunner foreligger, kan enheten få annet gårdsnummer. Ved oppretting av nytt gårdsnummer eller andre større endringer i gårdsnummerseriene, skal det innhentes godkjenning fra Statens kartverk.

(5) Matrikkelnummer som har vært brukt før, men som går ut ved sammenslåing, omnummerering, reseksjonering og lignende, skal ikke brukes på nytt.

(6) Matrikkelnummeret skal være tilknyttet et kommunenummer eller liknende kjennemerke, for entydig identifikasjon gjennom hele matrikkelen.»

Merknadene til § 7:

Kommunen tildeler matrikkelnummer ved innføring av matrikkelenheten i matrikkelen, jf. matrikkellova § 23 første og andre ledd. Ved sammenslåing bestemmer kommunen hvilket matrikkelnummer den sammenslåtte enheten skal ha.

Matrikkelnummeret skal entydig identifisere hver enkelt matrikkelenhet innenfor kommunen. Nummeret skal i prinsippet ikke angi noen form for egenskap ved enheten.

Eierseksjonssameie kan bare opprettes på grunneiendom, anleggseiendom eller fest grunn.

I utgangspunktet bør den historiske gårdsnummerinndelingen i et område bevares. I utbyggingsområder kan likevel behovet for å la eiendomsgrensene følge bebyggelsen, gå foran hensynet til historisk gårdsnummerinndeling. Det kan f.eks. være hensiktsmessig at veggrunn ikke alltid følger den historiske gårdsnummerinndelingen, bl.a. der det i vegens lengderetning er kort mellom gårdsnummeregrensene. Hensynet til matrikkelsystemet tilsier likevel at også veggrunn som hovedregel bør følge gårdsnummerinndelingen. På den annen side kan det ved oppretting av ny enhet, arealoverføring eller sammenslåing være aktuelt å ta hensyn til den opprinnelige gårdsnummerinndelingen på det aktuelle stedet ved tildeling av nytt matrikkelnummer.»

3. Forslag til ny godkjenning

Søknaden til Kartverket om godkjenning skal inneholde følgende opplysninger:

1. Oversikt over alle eksisterende gårdsnummer i berørte kommuner
2. Plan for innordning av «konstruerte» gårdsnummer i eksisterende historiske gårdsnummer.
 - i. Evt. begrunnet søknad for å opprettholde eget gårdsnummer for en eller flere av matrikkelenheten(e).
3. Ved sammenslåing av kommuner:
 - i. Plan for omnummerering av matrikkelenheter i sammenslått kommune.
4. Ved justering av kommunegrense:
 - i. Plan for deling av eiendommer som blir delt av ny kommunegrense.
 - ii. Plan for omnummerering av matrikkelenheter som skal endre kommunetilhørighet.
5. Ved kombinert sammenslåing og grensejustering: Se kapittel 7 samt pkt. 3 og 4 over.

4. Kort om eksisterende gårdsnummerserier

Gjeldende gårdsnummerinndeling er i utgangspunktet basert på gårdsmatrikkelen av 1886, dvs. en historisk inndeling. Gårdene fikk tildelt eget gårdsnummer og hovedbrukene fikk bnr. 1. Eiendommer som ble fradelt fra dette ble tildelt bruksnummer i løpende og stigende rekkefølge. Dette prinsippet gjelder fortsatt, jf. matrikkelforskriften § 7 første ledd, siste punktum. Slike gårdsnummer benevnes derfor i det følgende som «historiske» gårdsnummer, jf. også kapittel 8.

Hensynet til slik historisk gårdsnummerering er forøvrig omtalt i merknaden til matrikkelforskriften § 7.

Den opprinnelige gårdsnummereringen kan senere ha blitt endret som følge av kommunesammenslåing, justering av kommunegrenser og sammenslåing (sammenføring) av eiendommer. For kommuner hvor dette har vært tilfelle kan det være aktuelt å legge til grunn en «restrukturering» av gårdsnummerserien i eksisterende kommune før denne innlemmes i gårdsnummerserie i sammenslått kommune.

Frem til ca. 1980 lå det til tinglysingsmyndigheten å tildele matrikkelnummer til nye eiendommer. Men fra ca. 1980 ble dette endret med innføring av delingsloven og GAB-registret. Med delingsloven fikk kommunene som oppmålingsmyndighet ansvaret med å føre registeret og slik ble det i praksis også en noe friere anledning til å opprette nye gårdsnummer uavhengig av historiske gårdsnummer.

Det utviklet seg etter hvert en praksis hvor det ble opprettet egne gårdsnummer til bruk for eiendommer med særskilte egenskaper, eksempelvis veggrunn, anleggsvolumer (ved ulovfestet matrikulering etter delingsloven) og for uregistrerte jordsameier. Slike gårdsnummer vil i det videre bli omtalt som «konstruerte» gårdsnummer, dvs. at de er etablert uavhengig av den historiske gårdsnummerinndelingen.

Praksisen knyttet til oppretting av konstruerte gårdsnummer har vært ulik fra kommune til kommune. De er gjerne lagt på fire- eller femsifret nivå for på den måten å holde de adskilt fra de historiske gårdsnumrene. Hoveddelen av slike matrikkelenheter er ikke tinglyst, men det forekommer også matrikkelenheter med konstruert gårdsnummer som er tinglyst. Ut over dette er det vanskelig å si noe mer generelt om disse.

Les mer om håndtering (omnummerering) av «konstruerte» gårdsnummer i kapittel 8.

5. Kommunesammenslåing

Kommunesammenslåinger vedtas i kongelig resolusjon med hjemmel i inndelingsloven. Samtidig med vedtak om sammenslåing skal det fastsettes kommunenummer og navn for den sammenslåtte kommunen. Den sammenslåtte kommunen vil som hovedregel få tildelt nytt kommunenummer. Siden gårdsnummer som hovedregel er tildelt i løpende og stigende rekkefølge innen de opprinnelige kommunene, dvs. knyttet til bestående kommunenummer må eiendommene omnummereres, dvs. tildeles nytt matrikkelnummer for å sikre unike matrikkelnummer i den sammenslåtte kommunen.

Eiendommer med konstruerte gårdsnummer må først innordnes i den historiske gårdsnummerinndelingen ved omnummerering. Les mer om håndtering (omnummerering) av konstruerte gårdsnummer i kapittel 8.

NB! Dersom gårdsnummerserien er endret som følge av tidligere kommunesammenslåinger mv. kan det være aktuelt å legge til grunn en «restrukturering» av gårdsnummerserien i eksisterende kommune før denne innlemmes i gårdsnummerserie i sammenslått kommune.

Deretter planlegges omnummerering av historiske gårdsnummer etter følgende prinsipp:

1. Historiske gårdsnumre i kommunen med høyest antall matrikkelenheter av kommunene som slås sammen tildeles gnr 1, osv. i ny kommune.
2. Historiske gårdsnumre i kommunen med nest høyest antall matrikkelenheter kommunene som skal slås sammen tildeles opprinnelig gårdsnummer + et *lavest mulig tillegg* på tre siffer (nærmeste hundre) i ny kommune,

(«Lavest mulig tillegg» finnes ved å ta utgangspunkt i det høyeste gårdsnummer i forrige kommune etter omnummerering (her; pkt. 1) og runde dette opp til nærmeste hele hundre)
3. osv, hvis flere kommuner.

Eksempel: Kommune nr xx01 (50.000 matrikkelenheter), xx04 (25.000 matrikkelenheter) og xx11 30.000 matrikkelenheter) skal slås sammen til ny kommune nr xx02.

Gammel kommune		Tillegg ved omnummerering til ny kommune	Ny kommune	
Kommune nr.	Gnr.		Kommune nr.	Gnr.
Xx01 (50.000)	1 - 125	+ 0	Xx02	1 - 125
Xx11 (30.000)	1 - 178	+ 200	Xx02	201 - 378
Xx04 (25.000)	1 - 316	+ 400	Xx02	401 - 716

For å finne tilleggsfaktoren for kommune xx11 tas det utgangspunkt i høyeste omnummererte gnr. i forrige kommune som er 125. Rundet opp til nærmeste hele hundre blir tilleggsfaktoren +200, tilsvarende for kommune xx04; 378 rundes opp til 400.

Underliggende bruksnummer, evt. festenummer, evt. seksjonsnummer vil som hovedregel bli tilsvarende som i gammel kommune.

De over nevnte nummereringsprinsippene gjelder uavhengig av om kommunesammenslåing skjer innad i et fylke eller over fylkesgrense.

6. Justering av kommunegrense

Justering av kommunegrenser innebærer som hovedregel at berørte matrikkelenheter må endre kommunetilhørighet. Her er det to typevarianter;

1. Matrikkelenheter som i sin helhet endrer kommunetilhørighet. Disse vil få tildelt nytt matrikkelnummer (omnummereres) i «ny» kommune, og;
2. Matrikkelenheter som delvis endrer kommunetilhørighet, dvs. matrikkelenheten blir delt av ny kommunegrense. Her er det to varianter;
 - a. Matrikkelenhet med èn teig som deles av ny kommunegrense.

Matrikkelenheten må deles slik at ny kommunegrense også blir eiendomsgrense.

- b. Matrikkelenhet med flere teiger og hvor en eller flere av disse endrer kommunetilhørighet.

Matrikkelenheten må deles slik at teigen(e) som skal ligge igjen i «gammel» kommune og teigen(e) som skal endre kommunetilhørighet får separate matrikkelnummer.

En fysisk deling av matrikkelenhet krever at det gjennomføres oppmålingsforretning, jf. matrikkeloven § 6, slik at ny matrikkelenhetsgrense sammenfaller med ny kommunegrense.

Som hovedregel bør matrikkelenhetene omnummereres inn under ett eller flere av de eksisterende gårdsnummer i «ny» kommune (dvs. at de får første ledige bruksnummer under et eksisterende gårdsnummer). I noen tilfeller kan det likevel være aktuelt å opprette nytt gårdsnummer (ett eller flere) i «ny» kommune som matrikkelenhetene legges til.

Dette er et arbeid som må gjøres i samarbeid mellom de aktuelle kommunene for å finne en hensiktsmessig innordning i «ny» kommune.

7. Samtidig kommunesammenslåing og justering av kommunegrense

Dersom det er besluttet å gjennomføre samtidig kommunesammenslåing og justering av kommunegrense må omnummereringen knyttet til kommunesammenslåing ses i sammenheng med omnummerering knyttet til den samtidige kommunegrensejusteringen.

Planlegging av omnummerering i slike tilfeller må gjøres i slik rekkefølge:

1. Avklare/planlegge omnummereringer som følge av kommunegrensejusteringen, jf. kap. 6. Dette arbeidet må utføres i samarbeid med nabokommunen kommunegrensen justeres mot.
2. Avklare/planlegge omnummereringer som følge av kommunesammenslåingen, jf. kap. 5. Matrikkelenhetene som skal overføres nabokommune etter pkt. 1 skal ikke tas med i planen for kommunesammenslåing.

8. Særlig om «konstruerte» gårdsnummer

I kapittel 4 er det beskrevet litt nærmere hvordan de konstruerte gårdsnummerseriene kan ha oppstått.

I forbindelse med kommunesammenslåing og justering av kommunegrense må som hovedregel alle berørte historiske og konstruerte gårdsnummer omnummereres.

Kartverket kan om nødvendig legge til grunn at kommunene omnummererer slike matrikkelenheter som ikke er nummerert i henhold til matrikkellovens bestemmelser, jf. § 23 andre ledd;

«kommunen kan tildele nytt matrikkelnummer til matrikkeleining som ikkje er nummerert i samsvar med føresegnene i denne lova.»

Kommunen må derfor foreta en gjennomgang og klarlegginge hvilke konstruerte gårdsnummer man har i egen kommune og det bør så utarbeides en plan for hvordan disse skal innordnes i «historisk» gårdsnummerinndeling.

Som hovedregel skal matrikkelenhetene tildeles bruksnummer (første ledige) under ett av de eksisterende historiske gårdsnummer i kommunen.

Dersom det foreligger særlige grunner kan enheten få annet gårdsnummer enn det historiske ved overføring til «ny» kommune. I tilfelle vil matrikkelenheten få tildelt første ledige gårdsnummer.

Det forhold at matrikkelnummeret er ment å angi noen form for egenskap ved enheten, anses ikke å være en særlig grunn.

NB!

Kapittelet legger i utgangspunktet ikke til grunn at matrikkelenheter med konstruert gårdsnummer må deles for å innordne seg historisk gårdsnummerinndeling.